

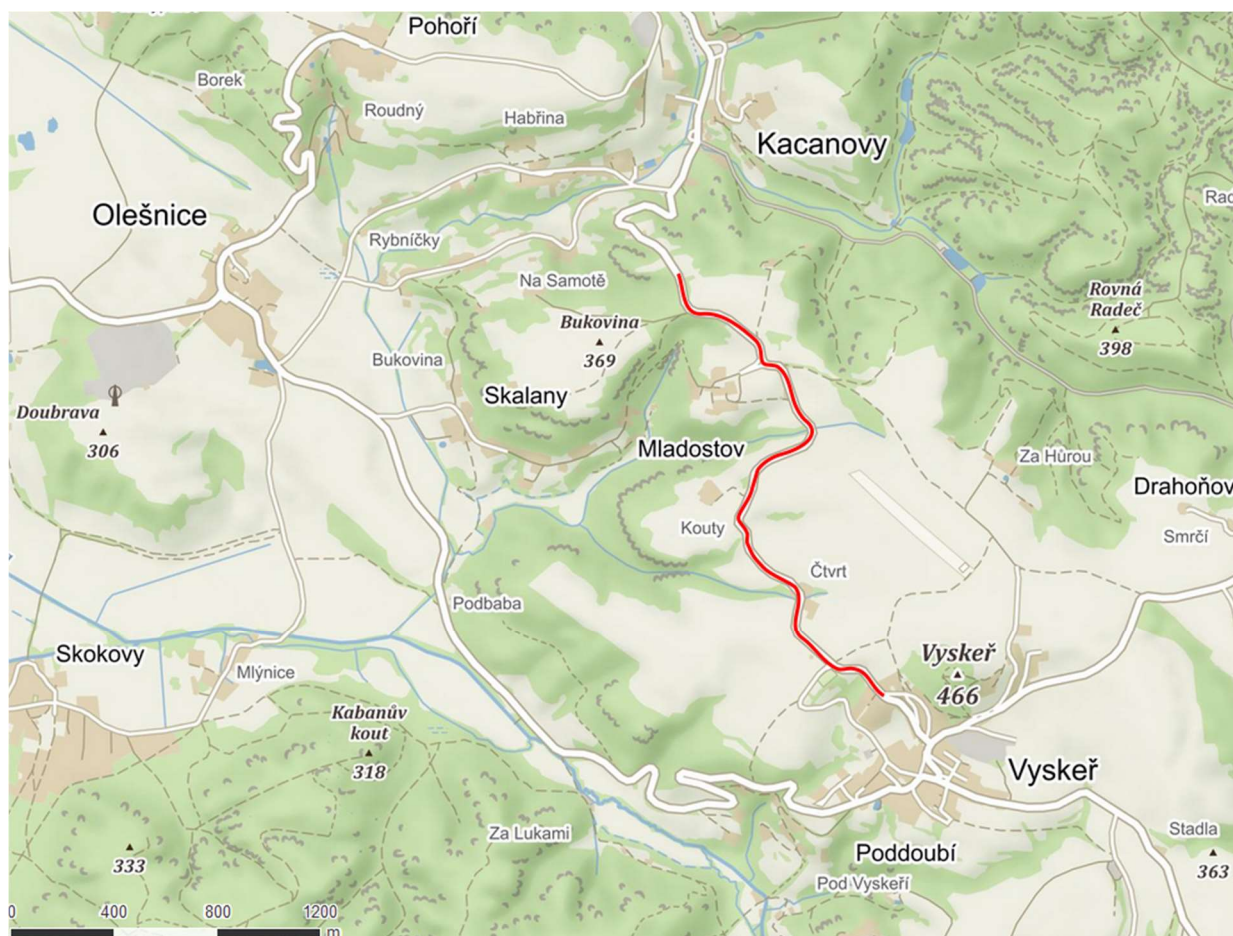
BIOLOGICKÉ HODNOCENÍ

Biologické posouzení stromořadí mezi obcemi Kacanovy a Vyskeř

Posuzovaným územím je liniová zeleň rostoucí podél komunikace č. 27926 vedoucí od obce Kacanovy směrem na Vyskeř. Mapovaný úsek začíná za lesnatými pasážemi jižně od Kacanov a končí prakticky až u Vyskře.

Dřevinný doprovod podél této silnice je značně pestrý a proměnlivý. S ohledem na délku téměř 2,5 km a pestrou krajinnou mozaiku v okolí zde najdeme v některých částech souvislý neudržovaný keřový doprovod, solitérní stromy i pozůstatky někdejších ovocných alejí.

Severní pasáž mapované zeleně, přibližně k odbočce na obec Mladostov, tvoří segmenty jabloňové aleje s porosty keřového charakteru ze zmlazujících slivoní, jabloní a třešní na jedné či obou stranách silnice. Stromy jsou poměrně zachovalé s výjimkou jednoho téměř suchého torza. Ve středovém úseku severně od místní části Čtvrť se nacházejí segmenty ovocné aleje (převážně třešně v poměrně dobrém stavu) a neovocných stromů (jasany, dub). V okolí Čtvrť je alejový charakter doprovodné vegetace mezernatější. Směrem k Vyskři dále pokračuje stromořadí spíše náhodně vysazenými či náletovými dřevinami (topol, jasan) s pozůstatky jabloňové aleje (stromy částečně proschlé).

Mapa lokality – Sledovaný úsek mezi obcemi Kacanovy a Vyskeř.

V širším okolí mapované silnice najdeme pestrú a hodnotnou mozaiku polí, luk, lesních porostů, remízků a ostrůvků dřevin keřovitého charakteru. Jedná se o vhodný biotop pro mnohé druhy ptáků. Za nejdůležitější část doprovodné silniční zeleně lze považovat úsek mezi Mladostovem a Čtvrtí z důvodu doplnění zeleně v sousedství poměrně rozsáhlých ploch polí. Tato část by měla sloužit jako interakční prvek a bylo by vhodné ponechat zde místy i ostrůvky křovin v podrostu alejových stromů.

Metodika provedeného monitoringu:

Výskyt živočichů na předmětné lokalitě byl sledován především s ohledem na ornitofaunu. Lokalita byla navštívena v polovině května 2020, což je termín vhodný k zastižení většiny ptačích druhů.

Stromy v aleji byly jednotlivě prohlédnuty za účelem zhodnocení stavu dutin z pohledu možných hnízdišť ptáků a dočasných či dlouhodobých úkrytů pro netopýry. Přítomnost těchto živočichů je sledována podle typických znaků (zbytky trusu, škrábance na kůře, hnízda, posouzení vhodnosti dutin k osídlení netopýry).

K monitoringu výskytu ptačích druhů v aleji a jejím okolí sloužily vokalizační projevy ptáků (zpěv) a přímá pozorování. Jednotlivé terénní návštěvy však nemohou plně nahradit dlouhodobé sledování lokality. Další informace týkající se zvláště chráněných druhů ptáků, které by mohly být realizací projektu dotčeny, proto doplnila recentní data z Nálezové databáze ochrany přírody AOPK ČR (dále jen „NDOP“).

Zjištěné druhy živočichů

Ptačí druhy zjištěné na lokalitě v rámci zoologického mapování shrnuje následující tabulka s vyznačením druhů zvláště chráněných podle vyhlášky č. 395/1992 Sb. k zákonu č. 114/1992 Sb, o ochraně přírody a krajiny (dále jen „ZCHD“). Druhy částečně vázané na stromový porost aleje (eventuálně navazující keřový podrost) jsou vyznačeny tučně.

Český název	Vědecký název	Stav ochrany podle legislativy
jiříčka obecná	<i>Delichon urbica</i>	ohrožená
vlaštovka obecná	<i>Hirundo rustica</i>	
kos černý	<i>Turdus merula</i>	
drozd kvičala	<i>Turdus pilaris</i>	
špaček obecný	<i>Sturnus vulgaris</i>	
pěnkava obecná	<i>Fringilla coelebs</i>	
strnad obecný	<i>Emberiza citrinella</i>	
skřivan polní	<i>Alauda arvensis</i>	
pěnice hnědokřídla	<i>Sylvia communis</i>	
pěnice černohlavá	<i>Sylvia atricapilla</i>	
tuhýk obecný	<i>Lanius collurio</i>	ohrožený
budníček menší	<i>Phylloscopus collybita</i>	
sýkora koňadra	<i>Parus major</i>	
sýkora modřinka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	
zvonek zelený	<i>Chloris chloris</i>	
konipas bílý	<i>Motacilla alba</i>	
vrabec domácí	<i>Passer domesticus</i>	

BIOLOGICKÉ HODNOCENÍ

žluna zelená	<i>Picus viridis</i>	
sojka obecná	<i>Garrulus glandarius</i>	
káně lesní	<i>Buteo buteo</i>	
kavka obecná	<i>Corvus monedula</i>	silně ohrožená

Tabulka 1.: Druhy zjištěné na sledované lokalitě. Tučně jsou vyznačeni ptáci, kteří mají silnější vazbu na doprovodnou vegetaci rostoucí podél silnice.

Při pochůzce v území byla zjištěna přítomnost zemních mravenišť větších mravenců rodu *Formica*. Jednalo se o osluněné písčité náspy při východní straně silnice v úseku severně od odbočky na Mladostov. Mravenci *Formica* sp. patří mezi ZCHD v kategorii ohrožené.

Stromy ve sledované aleji jsou v poměrně dobrém stavu s menším množstvím dutin. Proschlé koruny a zmlazující porosty (bez dutin) nejsou příliš zajímavé pro netopýry, pobytové stopy letounů nebyly při kontrole jednotlivých dřevin zjištěny. Ve dvou dutinách byla zjištěna přítomnost sršní obecných (*Vespa crabro*).

V území bylo při terénní návštěvě pozorováno poměrně velké stádo muflonů (bez vztahu k předmětné aleji).

Komentář k zjištěným výsledkům

Sledované území je svým charakterem vyloženě vhodné pro početnou druhovou paletu ptáků. Stromy v aleji navazují na stromové porosty v okolí, jsou podrostlé křovinami a vhodně doplňují mozaiku dřevin mezi poli a loukami v typické českorajské krajině.

Ze ZCHD ptáků byli v terénu zjištěni vlaštovka obecná a ťuhák obecný (kategorie ohrožený) a kavka obecná (silně ohrožená). Vlaštovky nemají svým způsobem života prakticky žádný vztah ke stromům a porostům v aleji, vztah kavek k porostu dřevin tohoto typu je vyloženě okrajový.

Ťuhák obecný (zjištěn na několika místech po celém průběhu mapované aleje) je však ptákem vázaným právě na porosty křovin a stromů podobného typu a alejové porosty (spolu s keřovým doprovodem) vyloženě potřebuje ke svému životu.

S ohledem na pestrý charakter území lze konstatovat, že odstranění jednotlivých stromů v rámci jejich obnovy (nahrazení) by nemělo být problematické – ptáci mohou využívat další úkryty v okolí. Pro ťuháky je důležité neodstraňovat plošně keřové porosty – bylo by vhodné je zachovat např. v některých úsecích aleje. Největší ekologickou hodnotu má z pohledu živočichů úsek aleje mezi zástavbou Mladostov a Čtvrť, neboť zde prochází silnice mezi většími celky polí (s malým podílem stromů a křovin v ploše) a liniová zeleň podél komunikace tak pomáhá udržet návaznost dřevinných enkláv v krajině. Úsek funguje rovněž jako kvalitní interakční prvek v krajině.

V databázi NDOP nebyly nalezeny v okolí aleje další ZCHD ptáků, které by mohly být zásahem do stromů v aleji dotčeny. Dle NDOP byl potvrzen četný výskyt ťuháků obecných v okolí projektu.

Při zásazích do dřevin je vhodné brát zřetel na výskyt mravenišť (a neodkládat na ně např. vyřezané větve). Jedná se o podzemní stavby, které jsou na povrchu nepříliš patrné. Bylo by vhodné zachovat stávající stav dřevin v bezprostředním okolí mravenišť pro zachování podobného klimatu v místě.

Na dřevinách podél sledované komunikace nebyl při terénním průzkumu zaznamenán výskyt netopýrů. Některé stromové druhy letounů mohou individuálně využívat dutiny ve

starých jabloních, s ohledem na charakter dutin a jejich velikost je však výskyt netopýrů v předmětné aleji nepravděpodobný.

Stárnoucí stromy (zjištěn byl pouze jeden vyloženě uschlý větší ovocný strom) v krajině mohou být hodnotné pro dřevokazný hmyz. Podle názoru zpracovatele se však v aleji nenacházejí typické staré listnáče a při odstranění starých ovocných stromů mohou jejich úlohu převzít další vhodné dřeviny v okolní krajině.

Závěr zoologického monitoringu a doporučení k realizaci projektu

V mapované oblasti byl zjištěn výskyt ZCHD vlaštovka obecná, kavka obecná a tůňák obecný. Pouze poslední jmenovaný druh může být dle názoru zpracovatele potenciálně dotčen zásahem do dřevin v aleji.

Při provádění kácení a prořezů doporučuji nezasahovat do s mraveništi rodu *Formica* – pokud možno zachovat stav okolních dřevin a ohlídat místa, kam bude eventuálně odkládán odstraněný rostlinný materiál.

V části silniční zeleně (mimo jiné s ohledem na značnou celkovou délku zájmového úseku) – by bylo vhodné ponechat fragmenty keřových porostů pro lepší konektivitu v okolní krajině, nejlépe tam, kde je jinak celkový počet dřevin v okolí silnice nižší. V daném případě se jedná o úsek mezi Mladostovem a Čtvrtí. Případná dosadba aleje v tomto úseku bude jednoznačně prospěšná.

Plánované zásahy do dřevin je nutné vždy provádět mimo období hnízdění ptáků. Přítomnost netopýrů nebyla v aleji zjištěna, s ohledem na stav a charakter dřevin není příliš pravděpodobná.

Zpracovatel průzkumu:

Mgr. Olga Hušková

Použitá literatura a další zdroje:

AOPK ČR. Nálezová databáze ochrany přírody. [on-line databáze; portal.nature.cz]. 2020-05-26

Netopýři v lesích: doporučení pro lesnickou praxi – Cepáková, E., Hort, L., vydala Česká společnost pro ochranu netopýrů (ČESON) roku 2013

Zákon o ochraně přírody a krajiny, č. 114/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů

Mapové podklady podle www.mapy.cz

BIOLOGICKÉ HODNOCENÍ

Obrazová příloha:

Obr.1: Suchá místa v náspu s výskytem mravenců *Formica* severně od odbočky k Mladostovu

Obr.2: Detail povrchu mraveniště.

Obr. 3: Úsek aleje od Mladostova k Čtvrti s rozsáhlými poli v okolí – zde je vhodné dosadit alejové dřeviny a zachovat současné křovinné enklávy.

BIOLOGICKÉ HODNOCENÍ

Obr.4: Úsek ovocné aleje (třešně) v poměrně dobrém stavu severně od místní části Čtvrť.